

היסטוריה 14

שחר פרץ

16 בדצמבר 2024

1 אוגנדה (למה לא בעצם)

ההנחה היא שעשינו את שיעורי הבית משיעור שעבר.

1.1 תוכנית אל-עריש

הרעיון – להקים במשולש באיזור הנגב דבר הדומה למדינת ישראל. כמה עשרות שנים לאחר מכן היו את התשתיות אבל באותה התקופה לא היו תשתיות. גם ממשלת מצרים התנגדה.

1.2 תוכנית אוגנדה

(1903) לאחר שתוכנית אל-עריש נכשלה, הבריטים הציעו להרצל הקמת אוטונומיה יהודית בחסות בריטית באוגנדה. נפריד בין שני מושגים:

- **אוטונומיה:** לא בהכרח מדינה. יכולה להיות אוטונומיה דתית, או תרבותית, וכו'.

- **מדינה:** ישות אוטונומית ריבונית.

זה לא היה בדיוק הצ'רטר שהרצל רצה, אבל זה היה משהו. אבל, למעשה בהצעה בריטניה הכירה בעם היהודי כלאום שמגיעה לו מדינה. היא גם הכירה בתנועה הציונית במייצגת את העם היהודי. לכן, גם אם התוכנית לא יצאה לפועל, היה בה קידום היחסים עם בריטניה. ג'וזף צ'נברליין, שר המושבות הבריטית, הציע את התוכנית. בהתחלה הרצל סירב, אבל לאחר פוגרום קישינב שינה את דעתו. הרצל גם הגיע וביקר בקישינב, והקשיב למה שקרה.

שרית טוענת שהיא ניכבית ב-1 בצוהריים ביום שישי, אפילו אם לא אכלה בכלל.

1.2.1 טיעונים בעד ונגד

- **בעד:**

- צריך למצוא פתרון מיד, זמני, כי העם היהודי נמצא בסכנה. פורגום קישינב עזר לתפישה הזו.
- "מוטב ציונות בלי ציון מציון ללא ציונות".
- באוגנדה ילמדו היהודים לחיות חיים עצמאיים וחלקאיים ויעידו לא"י מוכנים יותר.
- לא ניתן לוותר על ההצעה בקלות שכן היא הישג חשוב שאין לדעת אם ישוב – הכרה של מעצמה בזכות של היהודים במסודותיה ובתנועה.

- **נגד:**

- אין ציונות ללא ציון. רבים מהמתנגדים היו דווקא יהודי רוסיה שלא ראו מקום אחר פרט לא"י כמתאים.
- אוגנדה תהפוך במציאות לפתרון קבועה, ולא באמת תישאר פתרון ביניים.
- אין לעם היהודי זיקה לשטח כפי שיש לו לציון. א"י היא המולדת ההיסטורית היחידה של העם היהודי.
- כל משאבי התנועה הציונית יבוזזו על התיישבות באוגנדה במקום על א"י.

1.2.2 ההחלטה

הרצל ורוב הקונגרס ראו באופן חיובי את ההצעה. הפולמוס היה קשה וגרם לסערה גדולה בקרב צירי הקונגרס. הקונגרס השישי קיבל את הכינוי "קונגרס הבועים". הרצל הציעה פשרה – משלחת חקר לאוגנדה. בסוף התקבלה החלטה בקונגרס השביעי שא"י היא היעד היחיד להקמת מדינה יהודית לעם היהודי, ושהצעות אחרות לא רלוונטיות. זאת בגלל ש-:

1. המשלחת חזרה עם תוצאות שליליות, לפיהן אין באוגנדה את הדרוש להקמת מדינה.
2. הרצל מת.

2 טיעון והבעת עמדה בהיסטריה

בכיתה ניצור שלוש קבוצות, כל אחת תצטרך לבסס את הטענה לפיו התחום שלה הוא התחום המשמעותי ביותר, באמצעות קטעי מקור מהספר. עכשי וצופים באינטרנט בקרוס יהל"ם או משהו כזה של משרג החינוך.

בשאלת מדה נתבקש להביע את דעתנו בנושא מסויים, ולבסס באמצעות נימוקים שמתבססים על עובדות היסטוריות. הדבר הכי לא חשוב שאלת עמדה הוא מה העמדה שלכם. "העמדה שלכם לא מעניינת" – הדבר חשוב הוא כמה טוב אנחנו נבסס את זה. לדוגמה, בשנה הבאה נשווה את המאבק הצבאי של האצ"ל והלח"י לעומת העפלה והתיישבות. בעינינו, מאבק צבאי הוא לא אתי, אך יותר קל לביסוס. אזי, עדיף לכתוב על מדוע מאבק צבאי עדיף. אף אחד לא בודק אידיאולוגי, אלא רק עד כמה הצלחנו לבסס את הטענה הכתבים היסטוריים.

שאלה לדוגמה: [...] הבע את עמדתך בנוגע למי היה גורם מרכזי לצמיחת התנועות הלאומיות – תנועת ההשכלה או הנאורות.

צריך לכתוב "אני חושב שתנועת ההשכלה הייתה גורם מרכזי לפיתוח התנועות הלאומיות" (או הנאורות). לאחר מכן, צריך לבסס בעובדות היסטוריות. לדוגמה, אפשר לתת כדוגמה את המהפכה הצרפתית והאמריקאית שלא התבססו בכלל על רעיונות הרומנטיקה.

בשאלת טיעון לוקחים את מה שלמדנו ובונים אחרת את התשובה.

איך נדע מה יותר קל לבסס? נעשה רשימה של הטענות (כלומר העובדות ההיסטוריות) של כל אחד מהם, ונבחר את האחד אם יותר נימוקים.

לא צריך להגדיר מושגים מההתחלה. שאלת עמדה היא יחסית מנוקדת, ואינה חפירה של ארבעה עמודים.